

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

2. Vtrum sit vnum, vel plura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum Eucharistia sit sacramentum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur qd eucharistia non sit sacramentum. Ad idem enim no debet ordinari duo sacramenta: quia unumquodque sacramentum efficax est ad suum effectum pducendum. Cum ergo ad perfectionem ordinetur & confirmatio & eucharistia (ut dicit Dion. 4. c. Eccl. hier.) videtur eucharistia non esse sacramentum, cum confirmatio sit sacramentum, ut prius habitum est. f.

¶ 2. Præ. In quolibet sacramento nouæ legis id, qd rissibiliter subicitur sensui, efficit inuisibilem effectum sacramenti: sicut ablutio aquæ, causat & characterem baptismalem, & ablutionem spiritualem, sicut supra dictum est. * Sed species panis & uini, quæ subiciuntur sensui in hoc sacramento, non efficiunt neq; ipsum corpus Christi uerum, quod est res & sacramentum, neque corpus mysticum, quod est res tantum in eucharistia. ergo uidetur quod eucharistia non sit sacramentum nouæ legis.

¶ 3. Præ. Sacramenta nouæ legis habentia materiã in usu materiæ perficiuntur: sicut baptismus in ablutione, & confirmatio in chrismatism signatione. si ergo eucharistia sit sacramentum, perficeretur in usu materiæ, non in consecratione ipsius materiæ, qd patet esse falsum: quia forma huius sacramenti, sunt uerba quæ in consecratione materiæ dñi, ut infra patebit. * ergo eucharistia non est sacramentum.

SED CONTRA est, qd in collecta dicitur, hoc tuum sacramentum non sit nobis reatus ad penam.

RESPON. Dicendum, qd sacramenta ecclesiæ ordinantur ad subueniendum homini in uita spuali: uita autem spiritualis, uita corporali conformatur eo quod corporalia, spirituum similitudine gerunt: manifestum est autem, quod sicut ad uitam corporalem requiritur generatio, per quam homo uitam accipit, & augmentum, quo homo perducitur ad perfectionem uitæ, ita etiam requiritur alimentum quo homo conseruatur in uita, & ideo licet ad uitam spiritualem oportuit esse baptismum, qui est spiritualis generatio, & confirmatio, quæ est spirituale augmentum, ita oportuit esse sacramentum eucharistiæ, quod est spirituale alimentum.

AD PRIMVM ergo dicendum, qd duplex est perfectio: una quæ est in ipso homine, ad quam perducitur per augmentum, & talis perfectio competit confirmationi: alia autem est perfectio, quam homo consequitur ex adiunctione alicuius extrinseci, hominem conseruantis: puta ex adiunctione cibi, uel indumenti, uel alicuius huiusmodi, & talis perfectio cõpetit Eucharistiæ, quæ est spiritualis refectio.

AD SECUNDVM dicendum, qd aqua baptismi nõ causat aliquem spirituale effectum propter ipsam aquam, sed propter uirtutem Spiritus sancti in aqua existentem: unde Chrysost. * dicit super illud Ioan. 5. Angelus Domini secundum tempus, &c. In baptizatis nõ simpliciter aqua operatur: sed cum Spiritus sancti susceperit gratiam, tunc omnia soluit peccata: sicut autem se habet uirtus Spiritus sancti ad aquam baptismi, ita se habet corpus Christi uerum ad species panis & uini: unde species panis & uini non efficiunt aliquid, nisi uirtute corporis Christi ueri.

AD TERTIUM dicendum, qd sacrum dñi ex eo qd continet aliquid sacrum: pot aut aliquid esse sacrum dupliciter, s. absolute, & in ordine ad aliud:

A hæc autem est differentia inter Eucharistiã & alia sacramenta habentia materiam sensibilem, qd Eucharistia continet aliquid sacrum absolute, scilicet ipsum Christum, aqua uero baptismi continet aliquid sacrum in ordine ad aliud, scilicet uirtutem ad sanctificandum, & eadem ratio est de chrismate & similibus. Et ideo sacramentum Eucharistiæ perficitur in ipsa consecratione materiæ, alia uero sacramenta perficiuntur in applicatione materiæ ad hominem sanctificandum. Et ex hoc etiam consequitur alia differentia: nam in sacramento Eucharistiæ id, quod est res & sacramentum, est in ipsa materia: id autem quod est res tantum, est in suscipiente, scilicet gratia quæ confertur: in baptismo autem utrumque est in suscipiente, scilicet & character, qui est res & sacramentum, & gratia remissionis peccatorum, quæ est res tantum, & eadem ratio est de aliis sacramentis.

ARTICVLVS II.

Vtrum hoc sacramentum sit unum uel plura.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur qd Eucharistia non sit unum sacramentum, sed plura: Dicitur enim in collecta, purificent nos domine sacramenta, quæ sumpsimus: quod quidem dicitur propter Eucharistiæ susceptionem. ergo Eucharistia non est unum sacramentum, sed plura.

¶ 2. Præ. Impossibile est multiplicari genere, non multiplicari speciem, sicut qd vnus homo sit plura animalia: sed signum est genus sacramenti, ut supra dictum est. * Cum igitur in Eucharistia sint plura signa, scilicet panis & uinum, uidetur consequens esse, quod sint plura sacramenta.

¶ 3. Præ. Hoc sacramentum conficitur in cõsecratione materiæ, sicut dictum est: * sed in hoc sacramento est duplex materiæ consecratio, ergo est duplex sacramentum.

SED CONTRA est, quod Apost. dicit 1. Corinth. 10. Vnus panis & unum corpus multi sumus omnes, qui de uno pane & de uno calice participamus. ex quo patet, quod Eucharistia est sacramentum Ecclesiasticæ unitatis: sed sacramentum similitudinem gerit rei, cuius est sacramentum. ergo Eucharistia est unum sacramentum.

RESPON. Dicendum, qd sicut dicitur 5. Metaphys. * unum dicitur, non solum quod est inuisibile, uel quod est cõtinuum, sed etiam quod est perfectum: sicut dñi una domus, & vnus homo. est autem unum in perfectione, ad cuius integritate concurrunt oia, quæ requiruntur ad

¶ Super Questionis 73. Articulum secundum.

IN secundo articulo aduerte sacramentum Eucharistiæ dici multa materialiter, non ea ratione quod multiudo in eo sit pure materialis (quo nam partes eius habent suas proprias materias, ut patet de hostia & calice: sunt enim uel partes heterogeneæ) sed quia huiusmodi multa se habent ut integritati vnium, quod est refectio spiritualis: a cuius formali uirtute vnium sacramentum dicitur Eucharistia: significans & corpus & sanguinem. Christi sub specie cibi & potus. Quocirca non est hic requirenda res aliqua extrinseca, quæ integretur uelut quedam tertia res ex corpore & sanguine Christi sub speciebus panis & uini, sicut domus integratur ex suis partibus: sed ad finem respiciendum est, & ex unitate finis propti, qui est spiritualis refectio, unitas sumitur sacramenti: sicut ex unitate refectiois corporalis sumitur unitas prandii aut coenæ. Nec ista significatio per accidens se habet ad huius sacramenti rationem, nam corpus sub specie cibi, & sanguis sub specie potus, significant palci & potari: ac per hoc utrumque simul, uelut perfectum alimentum signum est totale perfectio refectiois spiritualis.

Infr. q. 78. art. 6. ad 2. Et 4. dist. 8. q. 1. art. 1. q. 2.

¶ 2. art. 1.

Ar. preced.

Li. 5. meta. 2. tex. 9. vsque ad 13. to. 3.

finem

finem eiusdem: sicut homo integratur ex omnibus membris necessarijs ad operationem animae, & domus integratur ex omnibus partibus, quae sunt necessariae ad inhabitandum, & sic hoc sacramentum dicitur unum. Ordinatur enim ad spirituales refectionem, quae corporali conformatur: ad corporalem autem refectionem duo requiruntur, scilicet cibus, qui est alimentum siccum, & potus, qui est alimentum humidum. Et ideo etiam ad integritatem huius sacramenti duo concurrunt, scilicet spiritualis cibus, & spiritualis potus, secundum illud Ioan. 6. Caro mea vere est cibus, & sanguis meus vere est potus. ergo hoc sacramentum multa quidem est materialiter, sed unum formaliter & perfectiue.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod in eadem collecta, & pluraliter dicitur primo, purificent nos sacramenta quae sumpsimus: & postea singulariter subditur: hoc tuum sacramentum non fit nobis reatus ad poenam, ad ostendendum, quod hoc sacramentum quodammodo est multa: simpliciter autem vnum.

AD SECVNDVM dicendum, quod panis, & vinum materialiter quidem sunt plura signa: formaliter vero, & perfectiue unum, in quantum ex eis perficitur vna relectio.

AD TERTIVM dicendum, quod ex hoc quod est duplex consecratio materiae huius sacramenti, non potest plus haberi, nisi quod hoc sacramentum materialiter est multa, ut dictum est. *

In corp. ar.

¶ Super Quaestio-
73. Articulum ter-
tium.

ARTICVLVS III.

¶ Vtrum Eucharistia sit de necessitate salutis.

Inf. q. 80. ar. 1. Et 4. d. 9. ar. 1. q. 2. & alib. 12. q. 3. ar. 2. q. 1. Et Io. 6. lect. 7.

TITVLVS vt sonat. In corpore primo distinctio ponitur bimembris: secundum respondetur quae fito, iuxta vtrumque membrum. Distinctio est. Duo sunt in sacramento Eucharistiae, scilicet sacramentum, & res sacramenti. Respondeo in tribus conclusionibus: quarum duae prima ad secundum membrum, tertia autem ad primum spectat distinctionis membrum. Prima conclusio est: sacramentum Eucharistiae quo ad rem sacramenti est de necessitate salutis. Probat, Res sacramenti est vnitas corporis Christi mystici, sine qua non potest esse salus. ergo. Antecedens pro secunda parte declaratur ex similitudine ecclesiae ad arcam Noe, & similitudo probatur auctoritate Petri Apostoli. Secunda conclusio est. Ante perceptionem sacramenti eucharistiae, potest haberi res sacramenti eucharistiae, ac per hoc salus. Pro-

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur quod hoc sacramentum sit de necessitate salutis. Dicit enim Dominus Io. 6. Nisi manducaueritis carnem filii hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis: sed in hoc sacramento manducatur caro Christi, & bibit sanguis eius. ergo sine hoc sacramento non potest homo habere salutem spirituales vitae.

¶ 2 Prater. Hoc sacramentum est quoddam spirituale alimentum: sed alimentum corporale est de necessitate corporalis salutis. ergo etiam hoc sacramentum est de necessitate spiritualis salutis.

¶ 3 Prater. Sicut baptismus est sacramentum dominicae passionis, sine qua non est salus, ita & Eucharistia: dicit enim Apostolus 1. Corinth. 11. Quotiescumque manducaueritis panem hunc, & calicem biberitis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat. ergo sicut baptismus est de necessitate salutis, ita etiam hoc sacramentum.

SECVNDA est, quod Aug. scribit Bonifacio contra pelagianos, *

Nec illud cogitatis, paruulos vitam habere non posse, qui sunt expertes corporis, & sanguinis Christi.

RESPON. Dicendum, quod in hoc sacramento duo est considerate, scilicet ipsum sacramentum, & rem sacramenti: dictum est autem, quod res huius sacramenti est vnitas corporis mystici, sine qua non potest esse salus: nulli enim pater aditus salutis extra Ecclesiam, sicut nec in diluuiio absque arca Noe, quae significat Ecclesiam, ut habetur 1. Petri. 3. dictum est * autem supra, quod res alicuius sacramenti haberi potest ante perceptionem sacramenti, ex ipso voto sacramenti percipiendi: unde ante perceptionem huius sacramenti, potest homo habere salutem ex voto percipiendi hoc sacramentum: sicut & ante baptismum ex voto baptismi, ut supra dictum est. * Est tamen differentia quantum ad duo. Primo quidem, quia baptismus est principium spiritualis vitae, & ianua sacramentorum: Eucharistia vero est quasi consummatio spiritualis vitae, & omnium sacramentorum finis (ut supra dictum est) per sanctificationes enim omnium sacramentorum, fit preparatio ad suscipiendam uel consecrandam Eucharistiam. Et ideo perceptio baptismi est necessaria ad inchoandam spiritualem uitam, perceptio autem Eucharistiae est necessaria ad consummandam ipsam: non ad hoc quod simpliciter habeatur, sed sufficit eam habere in uoto, sicut & finis habetur in desiderio, & intentione. Alia differentia est: quia per baptismum ordinatur homo ad Eucharistiam, & ideo ex hoc ipso quod pueri baptizantur, ordinantur per Ecclesiam ad Eucharistiam, & sic, sicut ex fide Ecclesiae credunt, sic ex intentione Ecclesiae desiderant Eucharistiam, & per consequens recipiunt rem ipsius: sed ad baptismum non ordinantur per aliud praecedens sacramentum, & ideo ante susceptionem baptismi, non habent pueri aliquo modo baptismum in uoto, sed solum adulti, unde rem sacramenti non possunt percipere sine perceptione sacramenti: & ideo hoc sacramentum non hoc modo est de necessitate salutis, sicut baptismus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut Aug. * dicit, exponens illud uerbum Io. Hunc cibum, & potum, s. carnis suae, & sanguinis societatem uult intelligi cor-

batu dupliciter: primo ex uniuersali regula, ex uoto sacramenti potest haberi res sacramenti: secundum ex simili accidente in baptismo. Tertia conclusio est. Sacramentum eucharistiae non hoc modo est de necessitate salutis sicut baptismus. Probat dupliciter: ex duplici scilicet similitudine eucharistiae ad baptismum. Prima consistit in hoc, quod perceptio baptismi est necessaria ad inchoandam vitam spiritualem: perceptio uero eucharistiae est necessaria ad consummandam vitam spiritualem. ergo ille est necessarius ut principium hanc finis. In uoto, secunda consistit in hoc, baptismus non potest haberi in uoto per aliud sacramentum, eucharistia potest haberi in uoto per aliud sacramentum. ergo pueri non possunt habere rem sacramenti baptismi sine perceptione sacramenti baptismi: possunt autem habere rem sacramenti eucharistiae absque perceptione sacramenti eucharistiae.

¶ Aduerte hic primo, quod harum rationum prima (quae attendit penes differentiam inter habere se ut principium, & habere se ut finis) ad hoc, tenet, quod baptismus simpliciter natura est necessarius secundum actualem ipsius exhibitionem: quia principium secundum ordinem generationis debet esse secundum se in esse reali exteriori. Eucharistia uero simpliciter natura est necessaria secundum uotum: quia finis saluatur secundum esse in intentione, ita quod quasi dicit, quod baptismus per se saluatur secundum eius perceptionem, & per accidens ut in uoto. Eucharistia autem non solum per se saluatur consummando salutem secundum ipsius perceptionem, sed et per se saluatur, ut in uoto: quia ille principij hanc finis rationem habet.

¶ Aduerte secundo, quod secunda ratio penes modum habendi rem sacri attenditur, ut baptismi res dupliciter tantum haberi posse

Referre de corp. 4. c.

Q. 8. art.

Q. 8. art.

Q. 8. art.

Inf. q. 80. ar. 1. Et 4. d. 9. ar. 1. q. 2. & alib. 12. q. 3. ar. 2. q. 1. Et Io. 6. lect. 7.

Art. 4. d. 9. ar. 1. q. 2. & alib. 12. q. 3. ar. 2. q. 1. Et Io. 6. lect. 7.